

دکتر حسن فروزان فرد: هدف گذاری روشن مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتها سودآوری است

«مسئولیت اجتماعی شرکتها» اصطلاحی است که از دهه نود میلادی به صورت گسترده، با آزادسازی اقتصاد و شکاف عمیقی که میان نقشهای اجتماعی و اقتصادی شرکتها ایجاد شده بود، پدید آمد. این نظریه در آغاز بیگانه می نمود؛ چراکه قبل از آن شرکت های تجاری صرفاً به جنبه های اقتصادی فعالیت های خود و کسب سود حداکثری توجه می کردند و صرف هزینه بدون بازگشت سود برای آنها غیرقابل تصور بود.

اساساً فعالیت و تصمیمات شرکتها به طور مستقیم یا غیرمستقیم جامعه را در مفهومی گسترده که شامل محیط زیست، اقتصاد، فرهنگ، ارزشها، آداب و رسوم و... میشود، تحت تأثیر قرار می دهد و شرکت باید مطابق با اصول حقوقی از قبیل اصل جبران خسارت، مسئولیت خسارات وارده بر اجتماع را متحمل شود. در نگاه اول، شاید این مسئولیت هزینه های سنگینی را به شرکت بار کند، ولی در درازمدت حداقل تأثیری که دارد، زمینه شهرت تجاری، افزایش مشتری و بهره وری شرکت را فراهم می سازد. در ایران این مفهوم به دلایلی که در مصاحبه ذکر شده است هنوز تعریف درست و مشخصی ندارد و اجرای مسئولیت اجتماعی را به اشتباه انجام کار خیر می دانند.

به همین دلیل و برای بررسی این موضوع «رسانه مسئولیت اجتماعی» با دکتر حسن فروزان فرد، عضو اتاق بازرگانی و نایب رئیس کمیسیون توسعه پایدار، محیط زیست و آب گفت و گو کرده که در ادامه ماحصل این گفت و گو را می خوانید.

تعریف شما از مسئولیت اجتماعی چیست؟

امروزه موضوع مسئولیت اجتماعی در قالب های جدیدی بازتعریف شده و این مفهوم از همان زمان که انسان زندگی اجتماعی را آغاز کرده با انسان همراه بوده است و به واسطه تعاملش در اجتماع بزرگ و کوچک و درکی که از این فضا دارد این مسئولیت را برای خود تعریف می کند.

این مسئولیت ها به واسطه گذشت زمان و تغییراتی که در انسان رخ داده و به سمت انسان خردمند پیش رفته تغییر کرده است. غالبا کلمه اخلاق به معنی فهم حرفه ای انسانها از تعاملات اجتماعی است و درجوامع توسعه یافته که از حقوق انسانی بیشتری بهره مند هستند انسانها به مسئولیت اجتماعی بیشتر فکر می کنند.

به طور کلی در جامعه ای که دیدگاهش به افراد فارغ از فقیر و غنی یا افراد تحصیلکرده و یا بی سواد، برایش احترام به انسان و حقوق انسانی مهم باشد، افراد آن جامعه این موضوع را به درستی لمس می کنند و قطعا پذیرش مسئولیت اجتماعی در این جوامع بسیار بیشتر و پر رنگ تر است و موفق تر عمل می کنند.

در مسئولیت اجتماعی شرکتی چه نکاتی مورد توجه قرار می گیرد؟

موضوع مسئولیت اجتماعی و توسعه آن ناشی از توسعه حقوق انسانی است. جوامعی که در حوزه اقتصادی و اجتماعی پیشرفت کرده اند و شرکت هایی که در این جوامع فعالیت دارند تلاش می کنند تا

وظایف خود را در قالب مسئولیت های فردی و اجتماعی به درستی انجام بدهند و این شرکت ها در عین توجه به مسئولیت اجتماعی و حقوق انسانی ، منافع خود را در سودآوری شرکت نیز حفظ و با تمام توان به سمت اهداف خود حرکت می کنند و تبدیل به سازمان مردم نهاد و خیریه نیز نمی شوند. این شرکت ها در ارائه خدمات و کالا در مقابل افرادی که به مسئولیت اجتماعی آگاه هستند و روز به روز این موضوع برایشان جدی تر می شود، نمی توانند بی توجه باشند و این موضوع باعث می شود که شرکت ها برای جلب رضایت مصرف کننده در توجه به مسئولیت اجتماعی با یکدیگر به رقابت بپردازند.

در حوزه اقتصادی در شرکت ها بحث ذینفعان، سهامداران و سود مطرح است، از طرفی مسئولیت اجتماعی شرکتی را زمانی می توانیم محقق کنیم که منتهی به هزینه کرد باشد این تناقض چگونه باید مدیریت شود؟

در شرکت هایی که مسئولیت اجتماعی به درستی
مورد توجه قرار می گیرد سهامداران و ذینفعان می دانند که برای به
دست آوردن سود باید هزینه ایی برای فعالیت های مسئولیت اجتماعی شرکتی
پرداخت شود تا خدمات ارزنده تری در اختیار سهامداران و همچنین مشتری های
شرکت قرار بگیرد.

امروزه در کشورهای توسعه یافته مدل تعالی
سازمانی اروپایی مطرح است که در این مدل به جایگاه و ویژگی های
شرکت های سرآمد اشاره می کند و با گذشت زمان نشان می دهد که چقدر توجه به
مسئولیت اجتماعی شرکتی در این مدل اروپایی مهم و حائز اهمیت است چرا که
روز به روز با تحقیق در کسب و کارهای موفق دنیا موضوع مسئولیت اجتماعی شرکتی
نقش بسیار پر رنگتری را در این کسب و کارها ایفا می کند.

در حال حاضر یکی از تمایزات اصلی فعالیت
شرکت ها و برندهای معتبر این است که هر کدام از کمپانی ها در
اتاق های فکر خود به بررسی چگونگی مدیریت هزینه ها می پردازند تا بتوانند در
جهت خدمات رسانی هر چه بهتر به مشتری ها به فعالیت خود ادامه دهند و نکته
جالب این

است که برنامه ریزی برای هزینه های مسئولیت اجتماعی شرکتی در راس هزینه های آن شرکت قرار دارد.

شناخت و مورد توجه قرار گرفتن مسئولیت اجتماعی در وهله اول با بیانیه ای که در سازمان ملل به نام حقوق بشر به دست جمعیت عمومی بین المللی تعریف و گزارش شد باعث افزایش آگاهی حقوق و فهم انسانی افراد شده است و در وهله دوم زمینه مسئولیت اجتماعی شرکتی در توسعه پایدار تعریف می شود که شرکت های توسعه یافته و موفق این دو مبحث را مدنظر قرار می دهند.

در جامعه ای که فارغ از دین ، رنگ پوست و زبان انسانها ، مفهوم حقوق انسانی افراد مورد توجه قرار می گیرد قاعدتا زمینه مسئولیت پذیری اجتماعی فردی افراد و به تناسب زمینه مسئولیت اجتماعی شرکتی افزایش پیدا می کند و چون در این جوامع انسانها به مسئله مسئولیت اجتماعی حساس هستند به طبع شرکت هایی هم که می خواهند در جهت علاقه مندی این افراد پیش بروند به این موضوع توجه ویژه تری دارند. در این شرکت ها ذینفعان همواره برای پایداری و توسعه منافعیشان هزینه می کنند و کیفیت برآورده سازی خواسته و نیازهای تصریحی و تلویحی مشتری بسیار مهم می باشد.

در جامعه ما مسئولیت اجتماعی را کار خیر تعریف می کنند، دیدگاه شما در این خصوص چه می باشد؟

کار خیر عملی است که بدون هدف منفعت طلبانه انجام می شود و عمل خیری که در موسسات خیریه اتفاق می افتد از جنس بخشش است اما هدف گذاری روشن شرکت ها سودآوری است و سهامداران بخشی از درآمد خود را به خیریه می بخشند.

به دلیل اینکه ما تجربه زیادی از توسعه یافتگی انسانی نداریم در نتیجه مفهوم صحیح مسئولیت پذیری اجتماعی و شرکتی را به درستی درک نمی کنیم. مسئولیت پذیری شرکتی یک مفهوم مدرن است که در یک جامعه مدرن شکل گرفته و پرورش یافته است اما در ایران به دلیل عدم توجه و احترام به حقوق انسانی، رعایت نکردن قوانین، پایمال کردن حق یکدیگر و اینکه هر شخصی به فکر منافع شخصی خودش است به همین خاطر مفهوم صحیح مسئولیت اجتماعی فردی و شرکتی را به درستی نمی دانیم و فکر می کنیم که این مفهوم به معنی انجام کار خیر است .

متأسفانه اکنون در کشور ما به دلیل وضعیت بد اقتصادی و معیشتی افراد درگیر نان شب خود هستند و قاعدتا در این جامعه رعایت قوانین و مقررات به شدت کاهش می یابد و از استانداردهای اجرای مسئولیت پذیری اجتماعی فرسنگ ها فاصله می گیرد و در چنین فضایی افراد به دنبال خرید با قیمت مناسبتر هستند و فردی به فکر کیفیت خدمات و محصولات نمی باشد.

به نظر شما اگر شرکتها بخواهند با اجرای مسئولیت پذیری اجتماعی در امور خیریه نیز فعالیت کنند، ارتباط این دو موضوع چگونه خواهد بود؟

خیریه از جنس هزینه است

و شرکت، شخصیت حقیقی و حقوقی تصمیم می گیرد که میزانی از درآمد
خود را

فارغ از منفعت مادی و خارج از مفهوم سودآوری صرف خیریه کند و این
عمل بسیار

محترم و خوب است و قرار نیست که این اقدام را به اجرای مسئولیت
پذیری

اجتماعی شرکتی نسبت داد.

چرا که خروجی این دو مفهوم متفاوت است،

هزینه های خیریه برای شرکت حائز اهمیت است و کارکردهای مهمی هم دارد اما مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتی یک تعریف دیگری دارد.

در حوزه مسئولیت اجتماعی فرو کاستن مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتها و پرداخت هزینه های خیریه یک اتفاق ناگوار است و باید تمام کسانی که ظرفیت، توانایی و آگاهی دارند به این موضوع بپردازند. در غیر این صورت این ظرفیت مهم را که جنبه توسعه ای برای جامعه انسانی ما دارد و همچنین پیشرفت عمومی و اقتصادی کشور محسوب می شود را از دست می دهیم.

شرکت های موفق در جوامع توسعه یافته با توجه به تجربیات ارزنده و همچنین بازسازی فرصتها و دستیابی به منافع پیشرفت برای تاثیرگذاری بر افراد در تصمیمات اقتصادی، خرید و مشارکت به واسطه آگاهی بیشتر مردم به حقوق خود به صورت فردی و اجتماعی مجبورند که به این حقوق توجه کنند و نمایش خوبی از خودشان نشان بدهند که در امر تولید و خدمت بهترین اقدام را انجام دهند.

در نتیجه شرکتها با توضیح دقیق و نمایش درست، مصرف کننده و دریافت کننده خدمت را متقاعد می کنند که هزینه بپردازند و این موضوع ربطی به خیریه ندارد.

در حال حاضر توجه به اجرای مسئولیت اجتماعی عامل اصلی فعالیت شرکتهای توسعه یافته نیست بلکه نحوه توجه شرکتها به این مفهوم مهم است چراکه شرکتها می بایست با تصمیمات هوشمندانه و حرفه ایی نظر مصرف کننده را جلب کنند تا مصرف کننده از بین شرکتها انتخاب مناسب

را داشته باشد.

به طور کلی بدون توجه به توسعه پایدار نمی توان تعریف درستی از مسئولیت اجتماعی داشت و یک شرکت نمی تواند مسئولیت اجتماعی را به درستی اجرا کند تا از توسعه پایدار اطلاعات دقیقی نداشته باشد.

همچنین در شرکتهای توسعه یافته ایی که مسئولیت اجتماعی را اجرا می کند بهره وری و استفاده بهتر از منابع برای تولید مناسب نهفته است که در نهایت به توسعه ختم می شود.

در پایان باید گفت که تبیین مفهوم مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتی و فردی ابتدای مسیر است و در ادامه باید مطالبه گری و پیگیری اجرای این مفهوم در شرکتها انجام شود تا به نتیجه ایی که مدنظر شرکتها است برسند.

برگرفته شده از :روزنامه مسئولیت اجتماعی